

Sygn. akt V CZ 82/14

POSTANOWIENIE

Dnia 20 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Maria Szulc

SSN Hubert Wrzeszcz (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa C. I. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko D. M.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 20 listopada 2014 r.,

zażalenia pozwanego na wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 22 maja 2014 r.,

1. uchyla zaskarżony wyrok,

2. pozostawia Sądowi Okręgowemu w K.

rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 7 października 2013 r. Sąd Rejonowy w P. oddalił powództwo o zasądzenie 16 184,52 zł z ustawowymi odsetkami. Uznał – po przeprowadzeniu postępowania dowodowego – że powództwo jest nieuzasadnione, ponieważ powód nie zdołał wykazać wysokości dochodzonego roszczenia. Podlegało ono oddaleniu także ze względu na przedawnienie roszczenia.

Sąd Okręgowy w K. - na skutek apelacji powoda - uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. Zdaniem Sądu odwoławczego dochodzone roszczenie nie uległo przedawnieniu. Ocena zasadności roszczenia wymaga natomiast uwzględnienia - pominiętych przez Sąd pierwszej instancji - dowodów z dokumentów, a mianowicie złożonego przez powoda wyliczenia wysokości dochodzonego roszczenia i dokonanego przez komornika sądowego rozliczenia wyegzekwowanego świadczenia. Jako podstawę uchylenia wyroku Sąd wskazał nierozpoznanie istoty sprawy.

W zażaleniu pełnomocnik pozwanego zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c., który wszedł w życie w dniu 3 maja 2012 r. i ma zastosowanie do zaskarżania orzeczeń wydanych po tym dniu (art. 1 pkt 39 i art. 9 pkt 6 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. Nr 233, poz. 138; dalej: „ustawa nowelizująca”), zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Charakter tego zażalenia był przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego w postanowieniu z dnia 7 listopada 2012 r., IV 147/12 (OSNC 2013, nr 3, poz. 41). Podejmując próbę określenia zakresu przeprowadzanej kontroli, Sąd Najwyższy stwierdził, że jego rolą w postępowaniu zażaleniowym – gdy przyczyną orzeczenia kasatoryjnego było nierozpoznanie przez sąd pierwszej instancji istoty sporu – jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uchylenia orzeczenia i czy jego merytoryczne stanowisko uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji. Poza zakresem kontroli pozostaje natomiast

prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego co do meritum. W związku z tym – w myśl stanowiska wyrażonego w tym postanowieniu – zażalenie powinno skupiać się na zarzutach naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., a nie na kwestionowaniu merytorycznych postaw orzeczenia.

Podzielając to stanowisko i uogólniając je, Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12 (OSNC 2013 nr 4, poz. 54) uznał, że należy przyjąć, iż kontrola dokonywana w ramach zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. powinna mieć charakter formalny, właściwy temu środkowi odwoławczemu, skupiający się na ustanowionych w art. 386 § 4 k.p.c. przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w kompetencje sądu *in merito*.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że nierozpoznanie istoty sprawy – w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. – oznacza zaniechanie przez sąd pierwszej instancji zbadania materialnej podstawy prawnej żądania pozwu albo pominięcie merytorycznych zarzutów pozwanego. Zupełnie obojętna jest przyczyna zaniechania sądu, może więc tkwić zarówno w pasywności sądu, jak i w błędnym – co pokaże dopiero kontrola odwoławcza – przyjęciu przesłanki niweczącej lub hamującej roszczenie (prekluzja, przedawnienie, potrącenie, brak legitymacji, prawo zatrzymania, itp.) (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315 i z dnia 23 września 1998 r. II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22, postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97 i z dnia 3 lutego 2002 r. III CKN 151/98, niepubl., wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003, nr 3, poz. 36, z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, niepubl. i z dnia 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 1).

Rację ma skarżący, że nie ma podstaw do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji z powodu nierozpoznania w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. istoty sprawy. Sąd Rejonowy nie ograniczył rozpoznania sprawy jedynie do kwestii przedawnienia roszczenia. Przede wszystkim ocenił bowiem – na podstawie przeprowadzonych w sprawie dowodów - merytoryczną zasadność powództwa i uznał, że z powodu niesprostania przez powoda ciężarowi dowodowemu wykazania wysokości dochodzonego roszczenia powództwo należało uznać za nieuzasadnione.

Stwierdzone przez Sąd przedawnienie roszczenia – w ocenie Sądu odwoławczego pozbawione podstaw – stanowiło dodatkową przyczynę nieuwzględnienia powództwa. Nie zachodzi zatem w sprawie nierozpoznanie istoty sprawy polegające na tym, że sąd ze względu na przedawnienie roszczenia nie rozpoznał materialnej podstawy żądania pozwu. Tej oceny nie zmienia okoliczność pominięcia przez Sąd pierwszej instancji dwóch dowodów z dokumentu. Jedynie bowiem w sytuacji, w której wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości - co nie ma miejsca w sprawie - dopuszczalne było uchylene wyroku (art. 386 § 4 *in fine* k.p.c.)

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji postanowienia (art. 398¹⁵ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. i art. 108 § 2 w związku z art. 398²¹ k.p.c.).